

Zichtwaarneming van gezenderde Zweedse Bruine Kiekendief *Circus aeruginosus*

Peter de Barse, Menno Korbijn & Gerard Ouweneel

In het sublieme roofvogeltrekweekeinde van 13 en 14 september 2008 bemanden Peter de Barse en Menno Korbijn het trektelpunt Hoeksche Waard Zuid, gelegen langs de noordoever van het Hollandsch Diep, in atlasblok 43-38-31. Op 14 september stonden ze er vanaf 07.00 uur. Er was al heel wat voorbijgekomen, waaronder twee Smellekens *Falco columbarius*, toen om 9.28 uur aan de binnenlandzijde in gunstig licht op c. 15 meter hoogte een roofvogel passeerde, type kiekendief/buizerd. De vogel vloog strak in westelijke richting. Beide waarnemers riepen tegelijkertijd: 'hé, die is gezenderd'. Toen kort daarop de bewuste vogel ging draaien om hoogte te nemen voor de passage over het Hollandsch Diep, kregen ze bevestigd dat het om een Bruine Kiekendief ging, een adulte vrouw. De vogel was snel voorbij in zuidwestelijke richting. Daarna begon het verhaal pas...

Peter en Menno lichtten dezelfde dag andere leden van de vogelwerkgroep Hoeksche Waard in en informeerden of bekend was wie en waar Bruine Kiekendieven van een zender voorzag. Martin Mollet leidde de vraag door naar Rob Bijlsma, die Martin mailde dat het om een Zweeds project ging en dat in de komende aflevering van het tijdschrift *Ardea* over dit project een artikel zal staan.

Niet op de hoogte van de Hoeksche Waardse waarnemingen van 14 september zond Raymond Klaassen op 17 september de volgende mail naar Henk Castelijns in Zeeuws-Vlaanderen:

'Eén van onze Zweedse Bruine Kiekendieven is op 14 september over Zeeland gevlogen, na de nacht te hebben doorgebracht nabij Sliedrecht. Zie het bijgevoegde kaartje. Het betreft een adulte vrouw, die we nu voor het vierde jaar volgen. Eerdere routes in de herfst liepen veel oostelijker en deden Nederland helemaal niet aan. Ze is dus een beetje uit de koers geblazen door de harde oostenwinden. Deze vrouw is in de zomer van 2005 op haar nest gevangen nabij Kristianstad, in Zuid-Zweden. Haar zender werkt dus nog steeds en we gaan nu het vierde seizoen in. Een record. In de posities kan een fout tot enkele kilometers zitten, zulks in tegenstelling tot GPS-transmitters die we tegenwoordig gebruiken. Stuur dit bericht door naar de mensen van je werkgroep of andere Zeeuwse vogelaars. Het zal ze vast interesseren'.

Henk Castelijns zette dit mailtje op het DeltaVogelNetwerk (DVN), waarna Raymond prompt vanuit de Hoeksche Waard te horen kreeg over de gezenderde Bruine Kiek van 14 september. Op 19 september mailde Raymond hierop het volgende: 'Menno Korbijn en Peter de Barse hebben inderdaad 'onze' vogel gezien. Prachtig. Ik heb even ingezoomd op de posities van 14 september nabij de Hoeksche Waard

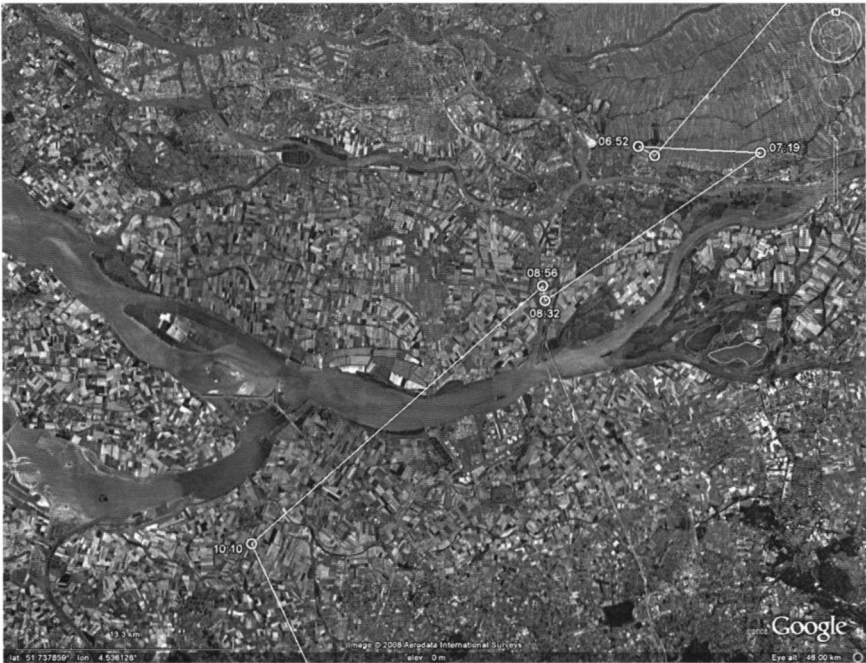
en daarbij de (locale) tijden gezet (Figuur 1). Deze posities zijn geen GPS-locaties en kunnen nogal afwijken van de ware locaties. De meeste posities nabij de Hoeksche Waard zijn echter gelukkig 'high quality locations', waarbij de afwijkingen maximaal een paar honderd meter kunnen zijn. Om 09.00 uur vliegt de vogel ten zuidwesten van Dordrecht en om 10.10 uur nabij Dinterloord, ten zuiden van het Hollandsch Diep. De trektelpost ligt daar qua plaats en tijd dus mooi tussenin. Deze vrouw laat zich dit jaar opvallend goed zien aan de tellers. Zo is ze ook door onze teller Nils Kjellén opgepikt op Falsterbo (11 september). Raymond besluit zijn mailtje met 'Het is Female 3 in de binnenkort te verschijnen Ardea' en 'Ze overwintert precies op het drielandpunt tussen Senegal, Mali en Mauretanië'. Op 30 september voegde Raymond daar nog aan toe dat de vogel de Pyreneeën was overgestoken, vervolgens een oostelijker koers aanhield en vanaf Oost-Spanje de Middellandse Zee is overgestoken. Op dit moment vliegt de vogel door de Sahara in Algerije, vermoedelijk op weg naar haar vaste overwinteringsplek op het drielandpunt in West-Afrika.

Het adulte vrouwtje op de dag van haar vangst nabij Kristianstad in Zuid-Zweden, in de zomer van 2005 (foto: Patrik Olofsson). *The adult female Marsh Harrier on the day of her capture, near Kristianstad in southern Sweden in summer 2005 (Photo: courtesy Patrik Olofsson).*

Ondanks het voorbehoud dat tot enkele kilometers afwijkingen mogelijk zijn, zien wij op de figuur dat de treklijn nagenoeg over de telpost loopt. Vogelaars annex

trekwaarnemers doen er goed aan te letten of er op de rug van de overtrekkende (roof)vogel die ze in het vizier hebben een bescheiden antenne omhoogsteekt.

Figuur 1. Posities van Bruine Kiekendief Female 3 tijdens haar passage van de Hoeksche Waard op 14 september 2008 (Raymond Klaassen). *Positions of an adult female Marsh Harrier during her passage of the Hoeksche Waard in the SW Netherlands on 14 September 2008.*

De onderzoekers horen graag over hun vogel en zijn helemaal in hun sas als de waarnemers ook nog een goede foto weten te maken om te inspecteren of de vogel nog in actieve rui is. In Nederland en daarbuiten worden ieder jaar meer vogels zenderdrager en alles wijst erop dat wij pas aan het begin van deze ontwikkeling staan. De hoeveelheid informatie die via deze zenderdragers beschikbaar komt, doet duizelen. En afgezien van de wetenschappelijke waarde, geeft het allemachtig veel plezier en voldoening om, zoals bij Female 3, binnen een paar dagen te weten waar een overtrekkende vogel vandaan komt en wat het reisdoel is. Tot slot, in dezelfde periode dat Female 3 ZW-Nederland passeerde, trokken er nog vier gezenderde Zweedse Bruine Kieken over het land (van de in totaal slechts 6 kieken met werkende zender). Heel bijzonder was een adulte man die op 13 September over Groesbeek, nota bene de voormalige woonplaats van Raymond Klaassen, vloog. Hij kwam om 11.00 uur lokale tijd op 18 m hoogte en met een snelheid van 38 km/uur door. De dag ervoor rustte hij in de Ooypolder, tussen Leuth en Millingen.

Literatuur

Strandberg R., Klaassen R.H.G., Hake M., Olofsson P., Thorup K. & Alerstam T. 2008. Complex timing of Marsh Harrier *Circus aeruginosus* migration due to pre- and post-migratory movements. *Ardea* 96: in druk.

Summary

Barse P. de, Korbijn M. & Ouweneel G. 2008. Visual observation of a Swedish Marsh Harrier *Circus aeruginosus* equipped with satellite transmitter in the southwestern Netherlands. *De Takkeling* 16: 199-202.

While counting migratory birds in the southwestern Netherlands, a transmitter-carrying adult female Marsh Harrier *Circus aeruginosus* was observed on 14 September, around 9.27 h local time. The bird passed flying at a height of some 15 m, shortly gained height to cross the water of Hollandsch Diep, and was gone in no time, heading southwest.

This bird had been ringed by the Migration Ecology Research Group of the Lund University (Sweden) at her nest near Kristianstad in South Sweden in 2005 (pers. com. Raymond Klaassen). She had also been recorded by Nils Kjellén whilst passing Falsterbo on 11 September 2008. Up till 2008, this female normally passed east of The Netherlands on her trip to her wintering site in West Africa (where Mauritania, Mali and Senegal converge). The strong easterlies in September 2008 probably had her displaced westwards, resulting in the observation in the Hoeksche Waard. In September 2008, five transmitter-carrying Marsh Harriers passed The Netherlands, out of only six Marsh Harriers with functioning transmitters. This included an adult male via Groesbeek on 13 September (11.00 h), which had spent the previous night in the Ooypolder. The latter is staggering, as Raymond Klaassen – involved in the migration project of Lund University - was born in Groesbeek.

Adres: GLO, Lijster 17, 3299 BT Maasdam.